A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)
2006. március 9.*

A C-421/04. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Audiencia Provincial de Barcelona (Spanyolország) a Bírósághoz 2004. október 1-jén érkezett, 2004. június 28-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Matratzen Concord AG**

és

a **Hukla Germany SA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök, N. Colneric, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič (előadó) és E. Levits bírák,

főtanácsnok: F. G. Jacobs,
hivatalvezető: R. Grass,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Matratzen Concord AG képviseletében L. Gibert Vidaurre abogado,

– a Hukla Germany SA képviseletében I. Davi Armengol abogado,

– Nagy Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága képviseletében C. Jackson, meghatalmazotti minőségben, segítője: E. Himsworth barrister,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében R. Vidal és N. B. Rasmussen, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2005. november 24-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 28. és EK 30. cikk értelmezésére irányul.

2 A kérelmet a Matratzen Concord AG (a továbbiakban: Matratzen Concord) és a Hukla Germany SA (a továbbiakban: Hukla) között egy nemzeti védjegy érvényessége tárgyában folyamatban lévő eljárásban nyújtotta be az előterjesztő bíróság.

Jogi háttér

3 Az EK 28. cikk értelmében „[a] tagállamok között tilos a behozatalra vonatkozó minden mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedés".

4 Az EK 30. cikk rendelkezése szerint:

„A 28. és a 29. cikk rendelkezései nem zárják ki a behozatalra, a kivitelre vagy a tranzitárukra vonatkozó olyan tilalmakat vagy korlátozásokat, amelyeket [...] az ipari és kereskedelmi tulajdon védelme indokol. Ezek a tilalmak és korlátozások azonban nem lehetnek önkényes megkülönböztetés vagy a tagállamok közötti kereskedelem rejtett korlátozásának eszközei."

5 A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL 1989. L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.; a továbbiakban: irányelv) hetedik preambulumbekezdésében előírja, hogy „a jogszabályok közelítésével elérni kívánt célkitűzések megvalósítása megkívánja, hogy a lajstromozott védjegy megszerzésének és a védjegyoltalom fenntartásának feltételei valamennyi tagállamban általában azonosak legyenek" és hogy „kimerítően fel kell sorolni a védjegy lajstromozását kizáró, illetve annak törlésére alapot adó [...] okokat."

6 Az irányelv 3. cikke tartalmazza a védjegy lajstromozását kizáró, illetve annak törlésére alapot adó okokat. E cikk (1) bekezdésének b) és c) pontja az alábbiak szerint rendelkezik:

„A megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha a megjelölés

[...]

b) nem alkalmas a megkülönböztetésre;

c) kizárólag olyan jelekből vagy adatokból áll, amelyeket a forgalomban az áru vagy a szolgáltatás fajtája, minősége, mennyisége, rendeltetése, értéke, földrajzi származása, előállítási vagy teljesítési ideje, illetve egyéb jellemzője feltüntetésére használhatnak."

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

7 A Hukla a Spanyolországban 1994. május 1-jén – különösen a védjegyekkel ellátható áruk és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó, felülvizsgált és módosított, 1957. június 15-i Nizzai Megállapodás szerinti 20. osztályba tartozó „fekvőbútorok, mint ágyak, kanapék, önálló ágyak, bölcsők, díványok (rekamiék,

kerevetek), függőágyak, emeletes ágyak és mózeskosarak (fonott bölcsők), összecsukható bútorok, ágy- és bútorgörgők, éjjeliszekrények, székek, fotelek és támla nélküli székek (zsámoly, sámli), ágykeretek, szalmazsákok, matracok és párnák" jelölésére – lajstromozott MATRATZEN nemzeti szóvédjegy jogosultja.

8 1996. október 10-én a Matratzen Concord a Nizzai Megállapodás szerinti 10., 20. és 24. osztályba tartozó különböző árukkal kapcsolatos, a „Matratzen" szót tartalmazó vegyes, szó- és ábrás elemeket tartalmazó védjegy közösségi védjegyként történő lajstromozása iránti kérelmet nyújtott be a Belső Piaci Harmonizációs Hivatalhoz (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM).

9 Hukla e lajstromozással szemben a korábbi spanyol védjegyre hivatkozva felszólalt, az említett kérelmet pedig az OHIM második fellebbezési tanácsa 2000. október 31-i határozatával elutasította. A Matratzen Concord által e határozat ellen előterjesztett keresetet az Elsőfokú Bíróság a T-6/01. sz., Matratzen Concord kontra OHIM – Hukla Germany (Matratzen) ügyben 2002. október 23-án hozott ítéletével (EBHT 2002., II-4335. o.) elutasította, amit a Bíróság fellebbezés során a C-3/03. P. sz., Matratzen Concord kontra OHIM ügyben 2004. április 28-án hozott végzésével (EBHT 2004., I-3657. o.) helybenhagyott.

10 Az OHIM fórumai előtti fellebbezési eljárással, majd a közösségi bíróságok előtt folytatott eljárással párhuzamosan a Matratzen Concord a Juzgado de Primera Instancia n° 22 de Barcelona (Spanyolország) előtt a MATRATZEN nemzeti védjegy törlése iránti keresetet indított a védjegyekről szóló, 1988. november 10-i 32/1988. sz. törvény (Ley 32/1988, de 10 de noviembre, de Marcas, BOE 272. sz., 1988. november 12.) 11. §-a (1) bekezdésének a), e) és f) pontja alapján. Lényegében arra hivatkozott, hogy – mivel a „Matratzen" szó német nyelven azt jelenti, hogy „matrac" – a szóban forgó védjegyet alkotó megnevezés általános és megtévesztheti a fogyasztót az említett védjeggyel ellátott termékek természetét, minőségét, jellemzőit vagy földrajzi származását illetően.

11 Mivel keresetét a bíróság 2002. február 5-i ítéletével elutasította, a Matratzen Concord megfellebbezte ezt az ítéletet az Audiencia Provincial de Barcelona előtt.

12 Ez utóbbi bíróság kifejti, hogy a védjegy alapvető rendeltetése az azzal ellátott áru vagy szolgáltatás kereskedelmi származásának azonosításában áll, és hogy ilyen értelemben a spanyol bírói gyakorlat az idegen nyelvekből kölcsönzött elnevezéseket önkényeseknek, szeszélyeseknek vagy fantázianeveknek tartja, kivéve ha hasonlóságot mutatnak valamely spanyol kifejezéssel, amely arra enged következtetni, hogy az átlagos fogyasztó ismeri jelentésüket, vagy hogy a nemzeti piacon valós jelentésük alakult ki.

13 Az Audiencia Provincial de Barcelona mindazonáltal tudni szeretné, hogy ez az értelmezés összhangban van-e az „egységes piac" fogalmával. Álláspontja szerint a tagállami nyelvekhez tartozó általános elnevezéseknek felhasználásra a tagállamokban székhellyel rendelkező bármely vállalkozás számára továbbra is rendelkezésre kell állniuk. Az ilyen elnevezések valamely tagállamban történő lajstromozása megkönnyítené az olyan monopolhelyzetek kialakulását, amelyeket meg kell akadályozni a piac megfelelő működésének biztosítása érdekében, és amelyek a behozatalra vonatkozó minden mennyiségi korlátozás EK 28. cikkben foglalt tilalmának megsértését jelenthetnék.

14 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben a spanyol MATRATZEN védjegy a védjegyjogosult részére olyan helyzetet biztosít, amelyet felhasználhat a német nyelvű tagállamokból származó matracok behozatalának korlátozására, és így az áruk szabad mozgásának akadályozására.

15 A kérdést előterjesztő bíróság azonban tudni szeretné, hogy az ilyen korlátozások vagy megszorítások igazolhatók-e az EK 30. cikk alapján. E tekintetben előadja, hogy a 192/73. sz. Van Zuylen-ügyben 1974. július 3-án hozott ítéletében (EBHT 1974., 731. o.) a Bíróság kimondta az áruk szabad mozgása elvének a nemzeti

iparjogvédelemmel szembeni elsődlegességét, és úgy ítélte meg, hogy az ezzel ellentétes megoldás a piacok nemkívánatos lezárásával járna, amely sértené az áruk szabad mozgását, és a tagállamok közötti kereskedelem álcázott korlátozását vonná maga után.

16 Mivel az Audiencia Provincial de Barcelona úgy ítélte meg, hogy az előtte folyamatban lévő ügy elintézéséhez az EK 30. cikk értelmezése szükséges, az eljárás felfüggesztéséről határozott, és a Bíróság elé az alábbi kérdést terjesztette előzetes döntéshozatalra:

„Megvalósíthatja-e a tagállamok közötti kereskedelem álcázott korlátozását egy védjegy valamely tagállamban történő lajstromozásának érvényessége, amennyiben a kérdéses védjegy nem alkalmas a megkülönböztetésre, vagy a kereskedelemben az általa védett áru megjelölésére szolgál, vagy az áru fajtáját, minőségét, mennyiségét, rendeltetését, értékét, földrajzi származását vagy egyéb jellemzőit jelöli, egy másik tagállam nyelvén, amely nem ugyanaz, mint annak a tagállamnak a nyelve, ahol a védjegy lajstromozására sor került, amint az a matracok és az azokhoz kapcsolódó termékek azonosítására szolgáló »MATRATZEN« spanyol védjegy esetében előfordulhat?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

17 Kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni az EK 28. és EK 30. cikket, hogy azokkal ellentétes valamely tagállamban egy más tagállam olyan nyelvéből kölcsönzött szó nemzeti védjegyként történő lajstromozása, amely nyelvben a kérdéses szó nem alkalmas a megkülönböztetésre, vagy alkalmas a lajstromoztatni kért áru vagy szolgáltatás leírására.

18 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EK 234. cikkel bevezetett együttműködési eljárásban a Bíróság kötelessége, hogy a nemzeti bíróság részére olyan hasznos választ adjon, amely annak lehetővé teszi az előtte folyamatban lévő ügy elbírálását. Erre tekintettel a Bíróság kénytelen lehet olyan közösségi jogszabályokat figyelembe venni, amelyekre a nemzeti bíróság kérdésében nem hivatkozott (lásd különösen a C-230/98. sz. Schiavon-ügyben 2000. május 18-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-3547. o.] 37. pontját és a C-469/00. sz. Ravil-ügyben 2003. május 20-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-5053. o.] 27. pontját).

19 Amint az a hetedik preambulumbekezdéséből következik, az irányelv kimerítően szabályozza a védjegy lajstromozását kizáró, illetve annak törlésére alapot adó okokat.

20 Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a közösségi szinten kimerítő jogszabály-közelítés tárgyát képező területen tett nemzeti intézkedést a jogszabály-közelítési intézkedés rendelkezései, nem pedig az elsődleges jog alapján kell megítélni (lásd különösen a C-352/95. sz., Phytheron International-ügyben 1997. március 20-i ítélet [EBHT 1997., I-1729. o.] 17. pontját; a C-324/99. sz. DaimlerChrysler-ügyben 2001. december 13-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-9897. o.] 32. pontját és a C-210/03. sz., Swedish Match-ügyben 2004. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-11 893. o.] 81. pontját).

21 Következésképpen nem az EK 28. és EK 30. cikkre, hanem az irányelvre – különösen pedig az irányelvnek a védjegy lajstromozását kizáró, illetve annak törlésére alapot adó okokról szóló 3. cikkére – tekintettel kell elbírálni azt, hogy a közösségi joggal ellentétes-e az alapeljárásban érintetthez hasonló nemzeti védjegy lajstromozása.

22 Az irányelv 3. cikke nem tartalmaz a védjegy lajstromozását kizáró egyetlen olyan okot sem, amely kifejezetten vonatkoznék olyan szóból álló védjegyekre, amely szót a lajstromozás szerinti államtól eltérő tagállam olyan nyelvéből kölcsönözték, amely nyelvben a kérdéses szó nem alkalmas a megkülönböztetésre, vagy alkalmas a lajstromoztatni kért áru vagy szolgáltatás leírására.

23 Egyébiránt az ilyen védjegyre nem feltétlenül alkalmazandók a lajstromozását az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b) és c) pontjában foglaltak szerint a megkülönböztetésre való alkalmatlanságából, illetőleg leíró jellegéből adódóan kizáró okok.

24 Annak eldöntésére ugyanis, hogy valamely nemzeti védjegy alkalmatlan-e a megkülönböztetésre, vagy hogy alkalmas-e a lajstromoztatni kért áru vagy szolgáltatás leírására, figyelembe kell venni az érdekelt köröknek – vagyis a kereskedelemben és/vagy az említett áruk vagy szolgáltatások szokásosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztóinak – az észlelését azon a területen, ahol a lajstromozást kérik (lásd a C-108/97. és C-109/97. sz., Windsurfing Chiemsee egyesített ügyekben 1999. május 4-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-2779. o.] 29. pontját és a C-363/99. sz., Koninklijke KPN Nederland ügyben 2004. február 12-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-1619. o.] 77. pontját és a C-218/01. sz. Henkel-ügyben 2004. február 12-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-1725. o.] 50. pontját).

25 Márpedig lehetséges, hogy a tagállamok között fennálló nyelvi, kulturális, társadalmi és gazdasági különbségek miatt egy védjegyről, amely nem alkalmas a megkülönböztetésre, vagy alkalmas az érintett áruk vagy szolgáltatások leírására, egy másik tagállamban ugyanez nem mondható el (lásd – megfelelő módosítással – a védjegy megtévesztő jellegével kapcsolatban a C-313/94. sz. Graffione-ügyben 1996. november 26-án hozott ítélet [EBHT 1996., I-6039. o.] 22. pontját).

26 Ezért az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b) és c) pontjával nem ellentétes valamely tagállamban egy más tagállam olyan nyelvéből kölcsönzött szó nemzeti védjegyként történő lajstromozása, amely nyelvben a kérdéses szó nem alkalmas a megkülönböztetésre, vagy alkalmas a lajstromoztatni kért áru vagy szolgáltatás leírására, kivéve ha annak a tagállamnak az érdekelt körei, amelyben a lajstromozást kérik, képesek e szó jelentését azonosítani.

27 Az irányelvnek ez az értelmezése megfelel a Szerződés előírásainak, nevezetesen az EK 28. és EK 30. cikknek.

28 Az állandó ítélkezési gyakorlat ugyanis az, hogy az áruk szabad mozgása elvének alkalmazása során a Szerződés nem érinti a valamely tagállam jogszabályaiban a szellemi alkotásokhoz fűződően elismert jogokat, hanem csupán – a körülményekhez képest – korlátozza e jogok gyakorlását (a 119/75. sz. Terrapin-ügyben 1976. június 22-én hozott ítélet [EBHT 1976., 1039. o.] 5. pontja, az 58/80. sz., Dansk Supermarked-ügyben 1981. január 22-én hozott ítélet [EBHT 1981., 181. o.] 11. pontja és a fent hivatkozott Matratzen Concord kontra OHIM ügyben hozott végzés 40. pontja).

29 Ezen ítélkezési gyakorlat alkalmazásaként a fent hivatkozott Matratzen Concord kontra OHIM ügyben hozott végzés (amelyben az alapeljárás tárgyát képező spanyol MATRATZEN védjegy már szóba került) 42. pontjában a Bíróság kimondta, hogy az áruk szabad mozgásának elve nem tiltja, hogy valamely tagállam nemzeti védjegyként lajstromozzon olyan megjelölést, amely egy másik tagállam nyelvén alkalmas az érintett áruk és szolgáltatások leírására.

30 Erre a megállapításra jutunk abban az esetben is, ha a kérdéses megjelölés a lajstromozás szerinti tagállamtól eltérő tagállam nyelvében nem lenne alkalmas a megkülönböztetésre a védjegybejelentési kérelemben érintett áruk vagy szolgáltatások tekintetében.

31 Hozzá kell tenni, hogy – amint arra a főtanácsnok indítványának 59–64. pontjában rámutatott – az alapeljárásban érintetthez hasonló védjegy lajstromozása nem tiltja meg a védjegyet alkotó szónak az említett tagállamban működő gazdasági szereplők által történő bármiféle használatát.

32 Következésképpen a feltett kérdésre azt kell válaszolni, hogy az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b) és c) pontjával nem ellentétes valamely tagállamban egy más tagállam olyan nyelvéből kölcsönzött szó nemzeti védjegyként történő lajstromozása, amely nyelvben a kérdéses szó nem alkalmas a megkülönböztetésre, vagy alkalmas a lajstromoztatni kért áru vagy szolgáltatás leírására, kivéve ha annak a tagállamnak az érdekelt körei, amelyben a lajstromozást kérik, képesek e szó jelentését azonosítani.

A költségekről

33 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b) és c) pontjával nem ellentétes valamely tagállamban egy más tagállam olyan nyelvéből kölcsönzött szó nemzeti védjegyként történő lajstromozása, amely nyelvben a kérdéses szó nem alkalmas a megkülönböztetésre, vagy alkalmas a lajstromoztatni kért áru vagy szolgáltatás leírására, kivéve ha annak a tagállamnak az érdekelt körei, amelyben a lajstromozást kérik, képesek e szó jelentését azonosítani.

Aláírások